

קרב מועד ביעור פירות השמיטה!

מצוות הביעור של שמן ויין הקדושים בקדושת שביעית

"שמור את חודש האביב ועשית פסח" (דברים ט"ז א).

את הפסח יש לחגוג באביב. במידה וחודש אדר הסתיים והאביב עדיין לא הגיע, בית הדין מוסיף חודש נוסף – אדר ב. ערב הפסח מסמל, רשמית, על פי ההלכה את בוא האביב. השנה יש לכך השלכה הלכתית מיוחדת, משמעותית ומעשית.

מדרש ההלכה מלמדנו שכאשר פרי שביעית מסוים כלה מן השדה, יש לבערו מן הבית. הענבים מסוגלים לשרוד בשדה עד בוא האביב, והזיתים מעט זמן מעבר לכך. על כן יש לבער את הענבים בערב פסח, ואת הזיתים בערב שבועות, של השנה השמינית. על כך נאמר כברייתא (המובאת במסכת פסחים דף נג ע"א) "אוכלין בענבים עד הפסח, בזיתים עד העצרת", וכך פוסק הרמב"ם (הלכות שמיטה פרק ז, יא).

נמצאנו למדים, הלכה למעשה, שערב פסח של השנה השמינית הוא זמן ביעור תוצרת הענבים (הענבים, היין ומיץ הענבים), וערב שבועות הוא זמן ביעור תוצרת הזית (הזיתים ושמן הזית). לקראת קיום המצווה בפועל, נחזור על עקרונותיה:

השמיטה מבוססת על שני עמודי יסוד: הראשון: תמיד אנו אוכלים מתוך ידו הרחבה של הקב"ה, בשמיטה אנו מדגישים זאת. כך אנו זוכרים שהארץ היא של הקב"ה, והיא ניתנה לנו בהשאלה; השני: אכילה של כולם יחד, כדי להזכיר את חשיבות השוויון חברתי והערבות ההדדית. על ידי הסרה זמנית של יתרונו של העשיר בשנת השמיטה, התורה מחנכת אותנו לזכור תמיד את החלש וחסר האמצעים.

בקיום מצוות ביעור פירות השביעית אנו מיישמים את העקרונות הללו:

בשנה השביעית אנו אוכלים מתוך ידו הרחבה של הקב"ה. מועד הביעור חל כאשר פירות השביעית כלים מן השדה. הקב"ה כביכול אומר לנו: כל עוד הפירות בשדה, האכילה שלכם, בכל מקום שהוא, היא אכילה על שולחני. אך ברגע שכלו פירות השדה, ניתק הקשר בין ההנאה מפירות השביעית לבין מקורם, ואזי הסעודה של הקב"ה כביכול נגמרה. על ידי ביעור פירות השביעית אנו זוכרים שבמשך כל תקופת אכילת הפירות האכילה הייתה במסגרת הסעודה הגדולה שסעדנו מתוך ידו הרחבה. **בשמיטה, כולנו אוכלים יחד.** כל עוד הפירות נגישים לכל, אכילת הפירות, גם בתוך הבית הפרטי, מבוססת על אכילה משותפת. היכולת לאגור את הפירות ולשמר אותם לטווח ארוך מקנה יתרון לחלק המבוסס של החברה על פני חלקיה האחרים, בשימוש בפירות השביעית. על ידי הביעור אנו זוכרים, גם בזמן שאנו אוכלים את פירות השביעית, שכולם שווים בזכות האכילה בפירות שנה זו.

להלכה נפסק כשיטת הרמב"ן, שביעור פירות שביעית נעשה על ידי השבת פירות השביעית אל החברה. הדרך לעשות את זה היא על ידי הוצאתם לרשות הרבים והכרזה ש"כל הרוצה ליטול, יבוא וייטול". על ידי פעולה זו אנו משחזרים את מצב הפירות לפני שהם נלקטו על ידי האדם הפרטי.

מכיוון שהמטרה היא להשיב את הפירות למצבם הקודם, הראי"ה קוק פוסק (כשיטת הגר"א) שניתן לצאת לרשות הרבים ולהכריז על כך, גם אם אין אנשים בסביבה. עצם הוצאת הפירות החוצה נחשבת כהנגשתם לכלל. הגרש"ז פוסק שניתן להפקיר בפני אדם אחד. החזון איש פוסק שיש להפקיר בפני שלושה, בדרך זו הסבירות שיתקיים בהם "ואכלו אביוני עמך" (שמות כ"ג יא) עולה.

כאמור, מועד ביעור היין והשמן הוא בערב פסח. **נקיים בשמחה את מצוות הביעור ונחזק את הקשר שלנו לעקרונות השמיטה.** לעיון נוסף הינכם מוזמנים לתוכנית מורנו שמיטה מבית ארץ חמדה - הלכות ביעור יחידה מספר 17. ניתן למצוא את החומרים [בדפי הלימוד של 'מורנו'](#).